Η τηλεόραση και τα παιδιά (Δημήτρης Αντ. Νικολόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Παιδιατρικής)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 18 Ιανουαρίου, 2006

"*Στις περισσότερες χώρες του κόσμου, η τηλεόραση έχει μεγαλύτερη επιρροή στη ζωή των νέων, απ' οτιδήποτε άλλο. Πολλές φορές αυτό το γεγονός δεν αναγνωρίζεται: κανένας γονιός δεν θα καλούσε έναν άγνωστο στο σπίτι του να διδάξει τα παιδιά του για 3-5 ώρες κάθε μέρα, και όμως η τηλεόραση αυτό κάνει ακριβώς.*"

Πρόσφατα, η ισπανική κυβέρνηση πρότεινε μέτρα για να προφυλαχθούν τα απροστάτευτα παιδιά από «το κοινότοπο, βίαιο και νοσηρό περιεχόμενο (φωνασκίες, προσβολές κ.λπ.)», πολλών εκπομπών της τηλεόρασης. Καιρός ήταν! Πολλοί γονείς, παιδαγωγοί, γιατροί και ψυχολόγοι δεν έχουμε εκτιμήσει σωστά την επιρροή της παντοδύναμης τηλεόρασης. Πολλές φορές μάλιστα, δεν καλοξέρουμε το ποιόν των εκπομπών που παρακολουθούν τα παιδιά και οι έφηβοι. Ούτε έχουμε συνειδητοποιήσει μια μεγάλη διαφορά στην παρακολούθηση της τηλεόρασης μεταξύ ενηλίκων και παιδιών: τα παιδιά πιστεύουν ότι η τηλεόραση τούς δείχνει τον αληθινό κόσμο, την πραγματικότητα και τους επιτρέπει να ρίξουν κρυφές ματιές στη συμπεριφορά των ενηλίκων.
Στις περισσότερες χώρες του κόσμου, η τηλεόραση έχει μεγαλύτερη επιρροή στη ζωή των νέων, απ' οτιδήποτε άλλο. Πολλές φορές αυτό το γεγονός δεν αναγνωρίζεται: κανένας γονιός δεν θα καλούσε έναν άγνωστο στο σπίτι του να διδάξει τα παιδιά του για 3-5 ώρες κάθε μέρα, και όμως η τηλεόραση αυτό κάνει ακριβώς.
Σύμφωνα με αμερικανικούς υπολογισμούς, τα σημερινά παιδιά όταν γίνουν 70 ετών, θα έχουν ξοδέψει 7 χρόνια κατά μέσον όρο από τη ζωή τους βλέποντας τηλεόραση. Οι ώρες που θα έχουν περάσει στην τηλεόραση, είναι περισσότερες πολλές φορές από τις ώρες διδασκαλίας στο σχολείο τους. Ο χρόνος που σπαταλούν τα Αμερικανόπουλα στην τηλεόραση (22-25 ώρες την εβδομάδα), ξεπερνούν τα χρονικά όρια κάθε άλλης δραστηριότητας, εκτός από τον ύπνο. Σχεδόν τον ίδιο χρόνο παρακολουθούν τηλεόραση και τα παιδιά στη Γαλλία.
Αμεση και έμμεση επιρροή
Επειδή είναι τόσος πολύς ο χρόνος που παρακολουθούν τα παιδιά τηλεόραση, μετατοπίζονται χρονικά ή ματαιώνονται, τελικά, άλλες πιο θετικές δραστηριότητες (παιχνίδι σε ανοικτό χώρο με φίλους, διάβασμα βιβλίων κ.λπ.). Τα παιδιά θα διαλέξουν παθητική παρακολούθηση της τηλεόρασης τις περισσότερες φορές, ακόμη και αν έχουν τη δυνατότητα παιχνιδιών σε ανοικτό χώρο, οπωσδήποτε, δε, θα

προτιμήσουν την τηλεόραση από το βιβλίο, ιδίως στην Ελλάδα, που το παράδειγμα του γονιού να διαβάζει, είναι σπάνιο.
Δεν θα μιμηθούν αμέσως ό,τι βλέπουν στην τηλεόραση: η επιρροή της είναι έμμεση και για καιρό αφανής. Δημιουργούν τα παιδιά ψευδείς απόψεις για τη ζωή και εσφαλμένες αντιλήψεις για τις κοινωνικές αξίες.

Η τηλεόραση, όμως, έχει και ορισμένες ειδικές επιδράσεις:

1. **Επιθετικότητα**: Εκατοντάδες μελέτες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η έκθεση σε μεγάλες «δόσεις βίας από την τηλεόραση» αυξάνει την πιθανότητα επιθετικής συμπεριφοράς, ιδίως σε άρρενα άτομα. Και η συμπεριφορά αυτή μπορεί να εκδηλωθεί και μετά 10 ολόκληρα χρόνια.

2. **Εμπορευματοποίηση και καταναλωτισμός**: Είναι γνωστό ότι η τηλεόραση, προσπαθεί να εκμεταλλευτεί εμπορικά τον παιδικό κόσμο, που εύπιστα δέχεται ως απολύτως αληθινά τα διαφημιστικά μηνύματα. Ο κώδικας του Χαμουραμπί στον 8ο αιώνα π.Χ. τιμωρούσε κάθε πώληση σε παιδιά. Σήμερα αυτό είναι καθημερινό φαινόμενο, απόλυτα δεκτό. Δυστυχώς, η διαφημιστική πλημμυρίδα στις περισσότερες χώρες και στην Ελλάδα, δεν αντισταθμίζεται με μια καθημερινή, ωριαία τουλάχιστον, εκπαιδευτική εκπομπή.

3. **Απόδοση στο Σχολείο**: Καλά επιλεγμένες μελέτες δείχνουν ότι αν το παιδί παρακολουθεί περισσότερες από 1-2 ώρες την ημέρα τηλεόραση επηρεάζεται δυσμενώς η σχολική του επίδοση, γιατί δεν του μένει αρκετός χρόνος για τα σχολικά καθήκοντα και το διάβασμα εξωσχολικών βιβλίων.

4. **Ενημέρωση και δημιουργία σωστών προτύπων**: Ενώ με κατάλληλα έργα η τηλεόραση θα μπορούσε να εμπνεύσει ευγενική συμπεριφορά, να τονίσει τη σημασία της κοινωνικής αλληλεγγύης και της εύρυθμης συνεργασίας, τα πρότυπά της είναι δυστυχώς συνήθως άλλα: ναρκισσευόμενοι νέοι και νέες, αδιάφοροι για επιστήμες ή τέχνες, βίαιοι χαρακτήρες, επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται μόνο για τον γρήγορο πλουτισμό, αδιαφορώντας για κάθε τι άλλο και άλλοι κοινωνικοί τύποι. Τα ΜΜΕ θα μπορούσαν με ειδικά προγράμματα να συμβάλουν στη μείωση των ατυχημάτων στο σπίτι και ιδίως στους αιματοβαμμένους ελληνικούς δρόμους.

5. **Παχυσαρκία**: Ενοχοποιείται ως μια από τις αιτίες παχυσαρκίας η υπερβολική παρακολούθηση τηλεόρασης γιατί είναι μια παθητική, καθιστική απασχόληση, στη διάρκεια της οποίας πολλά παιδιά τρώνε και δέχονται διαφημιστικά μηνύματα για ανθυγιεινές παιδικές τροφές (τσιπς κ.λπ.), ενώ συγχρόνως ελαττώνει τις ώρες άσκησης των παιδιών.

6. **Σεξουαλικότητα**: ...η τηλεόραση έχει γίνει ο κύριος εκπαιδευτής σε αυτό το

θέμα. ...το σεξ-απίλ και εμμέσως και οι σεξουαλικές σκηνές χρησιμοποιούνται για διαφήμιση κάθε είδους προϊόντος, ... Δεν γίνονται αρκετές αναφορές ούτε στο έιτζ, ούτε στα άλλα σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα.

7. **Οινόπνευμα, κάπνισμα και ναρκωτικά**: ... στις ΗΠΑ και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες ... διαφημίζονται μπίρες και κρασιά – υπεύθυνα για υψηλότατο ποσοστό ατυχημάτων και θανάτων εφήβων. Στη Σουηδία, όπου απαγορεύθηκαν οι διαφημίσεις αλκοολούχων ποτών μειώθηκε η κατανάλωσή τους κατά 20%. Επίσης δεν μπορούμε, όμως, να λέμε στους εφήβους από τη μια πλευρά «όχι στα ναρκωτικά» και από την άλλη να διαφημίζονται προϊόντα αλκοολικά από την τηλεόραση.

8. **Μουσικά βίντεο και κλιπ**: Δεν φαίνεται να επηρεάζονται σημαντικά, στην Αμερική τουλάχιστον, οι έφηβοι από τους προκλητικούς, πολλές φορές, στίχους των τραγουδιών της ροκ μουσικής. Τα μουσικά κλιπ επηρεάζουν με τον ίδιο τρόπο όπως και τα λοιπά τηλεοπτικά προγράμματα. Βεβαίως, είναι λυπηρό ότι τα περισσότερα από αυτά έχουν σκηνές βίας.

Πρόσφατες μελέτες στην Πολιτεία της Ουάσιγκτον συσχετίζουν θετικά την υψηλότερη συχνότητα του συνδρόμου «ελλείμματος προσοχής / υπερκινητικότητας» μαθητών στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού με αυξημένο χρόνο παρακολουθήσεως εκπομπών τηλεόρασης στη νηπιακή ηλικία.

***Συμπέρασμα*:**
Για τις οικογένειες που έχουν τον χρόνο και την ικανότητα να απασχολούν τα παιδιά τους με άλλους τρόπους, το κλείσιμο της τηλεόρασης είναι μια πολύ καλή ιδέα.

(Πηγή: 'ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ' 11-2-2005)